

T.C.
BAŞBAKANLIK
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 31853594-101-1002 - 3001

10 / 17 / 2014

Konu : Kanun Tasarısı

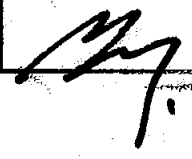
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 2/7/2014 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

EKİ :
1- Kanun Tasarısı
2- Gerekçe

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilişim ve Teknoloji - Plan ve Bütçe			
Esas Komisyon	Dışişleri			
Tarih:	16 Temmuz 2014		E. No: 1/948	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
AA	re	me	Ms.	MM
TBMM BAŞKANI				

T B M M	
KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI	
1	10 Temmuz 2014
No: 322871	

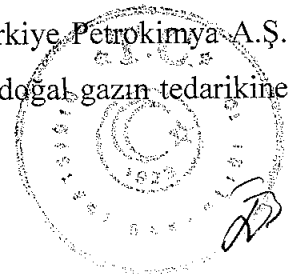
GEREKÇE

Geçtiğimiz 10 yılı aşkın süredir Ülkemiz ile Azerbaycan arasında birçok alanda olduğu gibi enerji alanında da stratejik ve ekonomik öneme haiz projeler geliştirilmiş ve halen geliştirilmeye devam etmektedir. Bu kapsamda petrol ve doğal gaz boru hatları özelinde, Ülkemizin doğu-batı enerji koridoru konsepti çerçevesinde Bakü-Tiflis-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı ve Bakü-Tiflis-Erzurum Doğal Gaz Boru Hattı başarılı bir şekilde inşa edilerek işletmeye alınmış, Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesinin hayata geçirilmesi için gerekli olan hukuki, teknik ve ticari altyapının tesisi 26 Haziran 2012 tarihinde imzalanan anlaşmalar ile oluşturulmuştur.

Azerbaycan ile 2001 yılında imzalanan Hükümetlerarası Anlaşma, Azerbaycan'ın Şahdeniz Sahasının 1'inci aşamasının geliştirilmesine ve böylelikle doğal gaz pazarını genişletmesine imkan sağlamış, ayrıca buradan üretilen doğal gazın Türkiye'ye arzı, Ülkemizin doğal gaz arz güvenliğini önemli ölçüde geliştirmiştir. Akabinde, 25 Ekim 2011 tarihinde imzalanan anlaşmalar ile Şahdeniz Sahasının 2'nci aşamasından da 2018 yılından başlayarak yıllık 6 milyar metreküp gazın Türkiye'ye arzı sağlanmıştır. Bunların yanı sıra Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın söz konusu Şahdeniz Sahasındaki ve bu sahada üretilen gazı Ülkemize taşıyan Güney Kafkasya Doğal Gaz Boru Hattındaki %9 hissesi üretim aşamasından tüketim aşamasına kadar olan değer zincirinde Ülkemizin aktif rol oynaması açısından önem arz etmektedir.

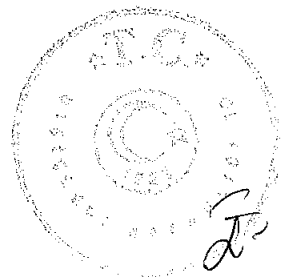
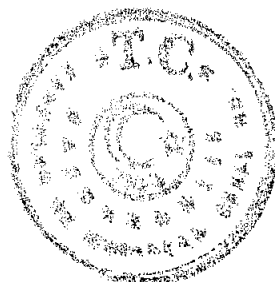
Ülkemiz ile Azerbaycan arasındaki bu enerji işbirliğinin daha da geliştirilebilmesini teminen bir paket üzerinde müzakereler yürütülmüş ve 26 Mayıs 2014 tarihinde bu pakete ilişkin genel esasları düzenleyen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Mutabakat Zaptı" imzalanmış bulunmaktadır. Söz konusu Mutabakat Zaptına istinaden;

1. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ile TANAP Doğal Gaz İletim Anonim Şirketi arasında, Şahdeniz sahasının 2'nci fazından üretilecek yıllık 6 milyar metreküp doğal gazın Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı üzerinden Ülkemize arzı için bir gaz taşıma anlaşması imzalanması,
2. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi ile SOCAR Türkiye Petrokimya A.Ş. arasında 28 Haziran 2011 tarihinde yıllık 1,2 milyar metreküp doğal gazın tedarikine

3. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi'nin TANAP Doğal Gaz İletim Anonim Şirketi'ndeki hissesinin %20'den %30'a çıkarılması,
4. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na Şahdeniz sahasından ve Güney Kafkasya Boru Hattı'ndan ilave %10 hisse verilmesi,
5. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin belirleyeceği bir devlet şirketine Hazar Denizindeki Zafer-Meşal sahasından %10 hisse verilmesi,

İki ülkenin karşılıklı çıkarları açısından büyük önem arz eden bu Mutabakat Zaptı ile bir yandan iki ülkenin başta Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi olmak üzere transit boru hatlarındaki ortaklığı güçlendirilirken diğer taraftan da devlet şirketlerimizin Azerbaycan'daki üretim sahalarında daha aktif rol almaları sağlanacaktır. Özellikle Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı açısından bakıldığında dünyanın en büyük doğal gaz üretim sahalarından bir tanesi olan Şahdeniz sahasındaki hissesinin %19'a çıkmasıyla BP'den sonraki ikinci en büyük ortak olması, Ülkemiz açısından önemli bir kazanım olarak değerlendirilmektedir.

T/ 733

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİNE
İLİŞKİN MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

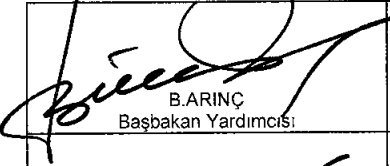
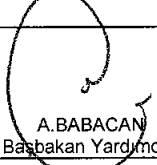
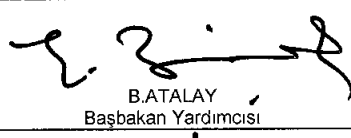
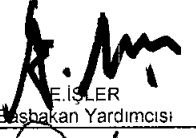
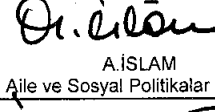
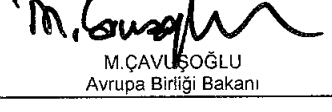
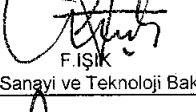
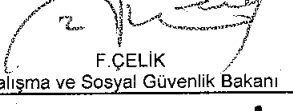
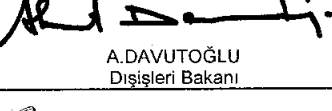
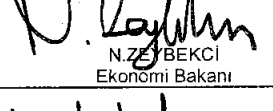
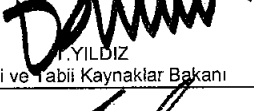
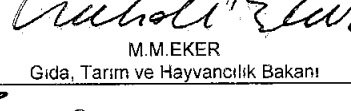
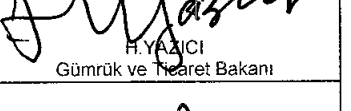
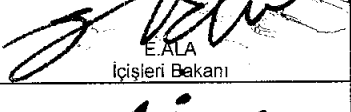
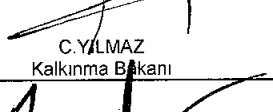
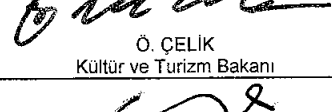
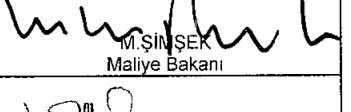
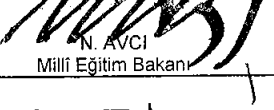
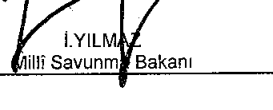
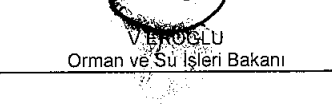
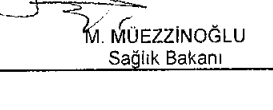
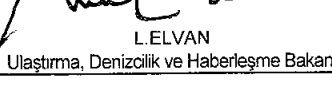
MADDE 1- (1) 26 Mayıs 2014 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Mutabakat Zaptı"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 B. ARINÇ Başbakan Yardımcısı	 A. BABACAN Başbakan Yardımcısı	 B. ATALAY Başbakan Yardımcısı	 E. İŞLER Başbakan Yardımcısı
 B. BOZDAĞ Adalet Bakanı	 A. İSLAM Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı	 M. ÇAVUŞOĞLU Avrupa Birliği Bakanı	 F. IŞIK Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı
 F. ÇELİK Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı	 İ. GÜLLÜCE Çevre ve Şehircilik Bakanı	 A. DAVUTOĞLU Dışişleri Bakanı	 N. ZEYBEKÇİ Ekonomi Bakanı
 T. YILDIZ Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı	 A. Ç. KILIÇ Gençlik ve Spor Bakanı	 M. M. EKER Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı	 H. YAZICI Gümrük ve Ticaret Bakanı
 E. ALA İçişleri Bakanı	 C. YILMAZ Kalkınma Bakanı	 Ö. ÇELİK Kültür ve Turizm Bakanı	 M. ŞİMŞEK Maliye Bakanı
 N. AVCI Millî Eğitim Bakanı	 İ. YILMAZ Millî Savunma Bakanı	 V. EROĞLU Orman ve Su İşleri Bakanı	 M. MÜEZZİNOĞLU Sağlık Bakanı
 L. ELVAN Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı			

Dosya No:
101- /002

355

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

İLE

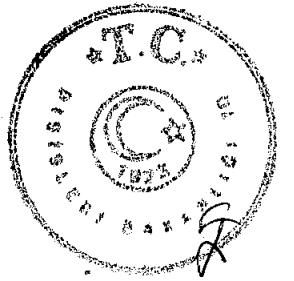
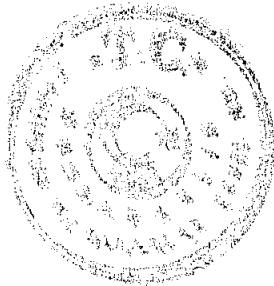
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

TRANS ANADOLU DOĞAL GAZ BORU HATTI SİSTEMİNE

İLİŞKİN

MUTABAKAT ZAPTI

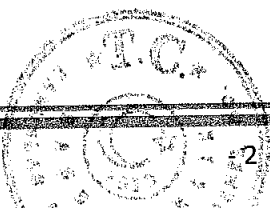
[Handwritten signature]

İŞBU MUTABAKAT ZAPTI ("Zapt") bundan böyle tek başına "Devlet" ve birlikte "Devletler" olarak anılacak:

- (1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından temsil edilen **TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ** ("Türkiye Cumhuriyeti") ile
- (2) Sanayi ve Enerji Bakanlığı tarafından temsil edilen **AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ** ("Azerbaycan Cumhuriyeti"),

arasında 26 Mayıs 2014 tarihinde akdedilip imzalanmıştır.

- (A) Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti'nin 24 Aralık 2011 tarihinde, Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi hakkında, bir proje konsorsiyumu kurulması niyetiyle bir Mutabakat Zaptı ("MOU") imzalamış olmalarına ve bu proje konsorsiyumunda Mutabakat Zaptı'nın 1'inci Maddesinde tanımlandığı şekliyle Türk Katılımcıları'nın ortaklık payının %20 (yüzde yirmi) ve Mutabakat Zaptının 1'inci Maddesinde tanımlandığı şekliyle Azerbaycan Katılımcıları'nın ortaklık payının %80 (yüzde seksen) olmasına,
- (B) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti'nin 26 Haziran 2012 tarihinde "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşma" ("HAA") imzalamış olmalarına,
- (C) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V.'nin 26 Haziran 2012 tarihinde HAA'nın ayrılmaz bir parçası olarak "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" ("HGA") imzalamış olmalarına,
- (D) Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V.'nin haklarını ve yükümlülüklerini Türkiye Cumhuriyeti kanunları uyarınca kurulmuş ve varlığını sürdüren bir şirket olan TANAP Doğal Gaz İletim Anonim Şirketi'ne ("TANAP Şirketi") devretmiş olmasına,
- (E) TANAP Şirketi'nin, Azerbaycan Cumhuriyeti kaynaklı veya Azerbaycan Cumhuriyeti'nden transit gelen doğal gazın, Gürcistan/Türkiye sınırından Türkiye içerisindeki çıkış noktalarına ve Türkiye'nin Yunanistan ve Bulgaristan sınırındaki ve Devletlerce mutabık kalınacak diğer çıkış noktalarına Türkiye Cumhuriyeti Toprakları üzerinden transit geçişi için Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi olarak bilinen güvenli ve verimli bir doğal gaz boru hattı sistemi geliştiriyor olmasına,
- (F) İşbu Zapt'ın tarihinde ya da yakın tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Şirketi'nin Ev Sahibi Hükümet Anlaşmasında değişiklik yapılmasına ilişkin bir anlaşma imzalamış olmalarına,
- (G) İşbu Zapt'ın tarihinde ya da yakın tarihinde, Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("BOTAŞ") ile TANAP Şirketi'nin, BOTAŞ tarafından TANAP Sisteminden doğal

1.4.

gaz taşınmasına ilişkin gaz taşıma anlaşmasını imzalamış olmalarına (“**BOTAŞ GTA**”)

- (H) Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti’nin 7 Haziran 2010 tarihinde yıllık 1,2 milyar metreküp doğal gazın 2016 yılının sonuna kadar, Petkim dahil olmak üzere, Türk yerli tüketicilere satışı için BOTAŞ tarafından Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet Petrol Şirketi’nin (“**SOCAR**”) Türkiye’deki bir iştirakine tedarik edilmesine ilişkin hüküm içeren bir Mutabakat Zaptı (“**MOU 2010**”) imzalamış olmalarına (“**SOCAR Türkiye için Gaz**”), MOU 2010 uyarınca, SOCAR’ın bir iştiraki olan SOCAR Türkiye Petrokimya A.Ş. (“**STPAS**”) ile BOTAŞ’ın 28 Haziran 2011 tarihinde yıllık 1,2 milyar metreküp doğal gazın tedarikine ilişkin bir doğal gaz satış anlaşması imzalamış olmalarına (“**STPAS-BOTAŞ GSA**”), Azerbaycan Cumhuriyeti’nin STPAS-BOTAŞ GSA’nın süresini uzatmak istemesine, BİNAEN;

DEVLETLER, AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA ANLAŞMAYA VARMIŞLARDIR:

MADDE 1

TANIMLAR VE YORUM

1.1 Tanımlar

Burada aksi belirtilmediği sürece işbu Zabıtta büyük harfle başlayan terimler HAA ve HGA’da kendilerine atfedilen aynı anlamlara sahiptir ve orada başka bir şekilde tanımlanmadıkça, aşağıda kendilerine atfedilen anlamlara sahiptir:

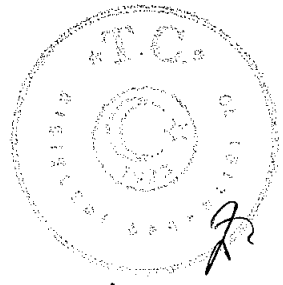
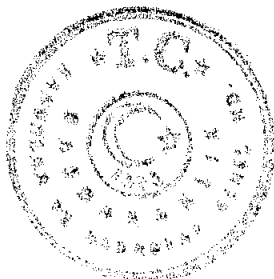
“**Zamanaşımı Tarihi**” 1 Haziran 2016 tarihi anlamına gelir;

“**Atanmış Kuruluş**” Türkiye Cumhuriyeti tarafından kendi mutlak takdir yetkisi dahilinde atanmış Kuruluş anlamına gelir;

“**Şah Deniz Gaz Sahası**” Hazar Denizi’nin Azerbaycan sektöründe bulunan Şah Deniz gaz sahası anlamına gelir;

“**Şah Deniz ÜPA**” muhtelif zamanlarda tadil edilebilecek, Hazar Denizinin Azerbaycan Sektöründe bulunan Şah Deniz Prospektif Alanı’nda Arama, Geliştirme ve Üretim Paylaşımı Anlaşması anlamına gelir;

“**Zafer-Meşal Gaz Sahası**” Hazar Denizi’nin Azerbaycan sektöründe bulunan Zafer-Meşal prospektif yapıları anlamına gelir.

1.2 Yorum

- 1.2.1 İşbu Zapt'ın, maddelere, bölümlere ve diğer kısımlara bölünmesi ve başlıklar eklenmesi atıf kolaylığı amacına yönelik olup, bunlar işbu Zapt'ın yapısını veya yorumunu etkilemez.
- 1.2.2 Aksi belirtilmedikçe, bir "Madde"den bahsedilirken bir rakam veya harf kullanıldığında, işbu Zapt'ın söz konusu Maddesine atıfta bulunmaktadır.
- 1.2.3 "İşbu Zapt", "bunun", "bundan sonra", "burada" ve buna benzer ifadeler, işbu Zapt'ın özel bir Maddesine veya kısmına değil, işbu Zapt'a atıfta bulunmaktadır.

1.3 Anlam

Aksi özellikle belirtilmedikçe veya içerikten aksi bir anlam çıkarılmadıkça, tekil kullanılan kelimeler çoğul, çoğul kullanılan kelimeler tekil hallerini içerir; belirli bir cinsiyet atfı içeren kelimeler tüm cinsiyetleri içerir ve "dahil" ile "dahildir" ifadeleri "bununla sınırlı olmamak üzere" anlamını da içerecek şekilde yorumlanır.

MADDE 2

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- 2.1 Azerbaycan Cumhuriyeti'nin aşağıdaki Madde 3 içerisinde yer alan yükümlülükleri:
- 2.1.1 Türkiye Cumhuriyeti'nin TANAP ile HGA Değişiklik'ini onaylaması ve icra etmesi,
- 2.1.2 BOTAŞ'ın BOTAŞ Gaz Taşıma Anlaşması'nı akdetmesi ve teslim etmesi, şartlarına bağlıdır.
- 2.2 Türkiye Cumhuriyeti, Madde 2.1'de belirtilen her bir şartın yerine getirilmesinin hemen akabinde, bu şartın yerine getirildiğini Azerbaycan Cumhuriyeti'ne yazılı olarak bildirir.

MADDE 3

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ'NİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- 3.1 Yukarıdaki Madde 2'ye tabi olarak Azerbaycan Cumhuriyeti, bu Zapt'ın akdedilmesinin ve onaylanmasının hemen akabinde, 90 günden geç olmayacak şekilde, aşağıdaki hususları yapmayı ya da yapılmasını sağlamayı taahhüt eder:
- 3.1.1 TANAP Şirketi'ndeki yüzde otuz (%30) ortaklık payının, SOCAR'dan bir Atanmış Kuruluşa devri;

- 3.1.2 SOCAR'dan veya Şah Deniz ÜPA'sı kapsamındaki başka bir ortaklık payı sahibinden (eğer bu sahip ile anlaşılırsa), Şah Deniz Gaz Sahasındaki ve Güney Kafkasya Boru Hattındaki ve Güney Kafkasya Boru Hattının genişletilmesindeki yüzde on (%10) ortaklık payının bir Atanmış Kuruluşa devri; ve
- 3.1.3 SOCAR'dan Zafer-Meşal Gaz Sahasındaki yüzde on (%10) ortaklık payının bir Atanmış Kuruluşa devri. Bu devir Zafer-Meşal Gaz Sahasındaki katılım paylarının belirlenmesi için yapılacak üretim paylaşım anlaşmasının veya diğer anlaşma(ların) tüm taraflarca imzalanması ve yürürlüğe girmesi halinde gerçekleşecektir.

MADDE 4

SOCAR TÜRKİYE'YE GAZ TESLİMİNİN UZATILMASI

Türkiye Cumhuriyeti, SOCAR Türkiye'ye gaz tesliminin 31 Aralık 2021'e kadar uzatılmasını ve BOTAŞ'ın STPAS-BOTAŞ GSA'nın süresini 31 Aralık 2021'e kadar uzatmasını sağlamayı kabul eder.

MADDE 5

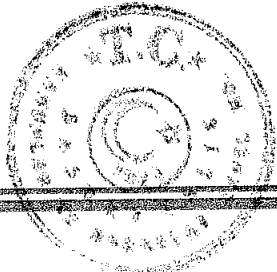
ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

İşbu Zapt hükümlerinin yorum ve uygulanmasından doğabilecek her türlü uyuşmazlık HAA'nın 12'nci Maddesi uyarınca çözümlenir.

MADDE 6

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

- 6.1. Her bir Devletin Hükümeti diğerine, işbu Zapt'ın akdedilmesini takiben, Anayasası çerçevesinde yürürlüğünü sağlamak ve uluslararası hukuk çerçevesinde bağlayıcı bir yükümlülük haline getirmek amacıyla ilgili tedbirleri gecikmeden ve uygun bir şekilde alacağını taahhüt eder.
- 6.2. İşbu Zapt, Devletlerin Zapt'ın yürürlüğe girmesi için gerekli ulusal yasal usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.
- 6.3. İşbu Zapt'a Devletlerin karşılıklı mutabakatı ile değişiklik ve ilave yapılabilir. Tüm değişiklik ve ilaveler bu Zapt'ın ayrılmaz bir parçası olan ve işbu 6'ncı Madde hükümleri kapsamında yürürlüğe giren ayrı protokol(ler)le düzenlenir.

MADDE 7

YETKİLİ MAKAMLAR

Bu Anlaşmanın yürütülmesi için Devletler, müteakip yetkili makamları görevlendirirler: Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Azerbaycan Cumhuriyeti Sanayi ve Enerji Bakanlığı.

MADDE 8

FESİH

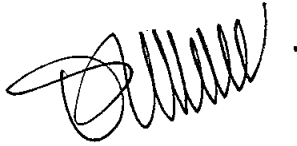
8.1 İş bu Mutabakat Zaptı:

- 8.1.1 Devletlerin yazılı olarak bu Zaptı feshetme için anlaşmaya vardıkları tarihte; veya
- 8.1.2 Yukarıda Madde 2.1'de belirtilen şartların Zamanaşımı Tarihine (ya da Devletlerin yazılı olarak belirledikleri ileri bir tarihe) kadar yerine getirilmemesi,

durumlarından hangisi önce gerçekleşirse o tarihte feshedilir.

26 Mayıs 2014 tarihinde Ankara'da Türkçe, Azerice ve İngilizce iki (2) asıl nüsha halinde, tüm metinler eşit derecede geçerli olacak şekilde imzalanmıştır. Yorum farklılığı olması durumunda İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ADINA

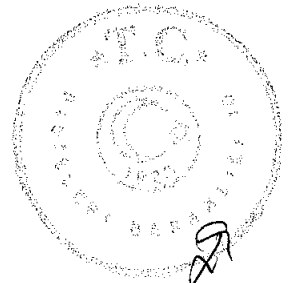
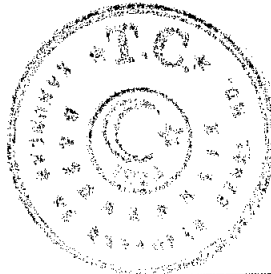

Taner YILDIZ
Türkiye Cumhuriyeti
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ
ADINA

Natig ALIYEV
Azerbaycan Cumhuriyeti
Sanayi ve Enerji Bakanı

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ

VƏ

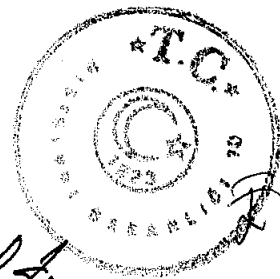
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ HÖKUMƏTİ

ARASINDA

TRANS ANADOLU TƏBİİ QAZ SİSTEMİNƏ

DAİR

ANLAŞMA MEMORANDUMU

HAZIRKI ANLAŞMA MEMORANDUMU ("**Memorandum**") 26 may 2014-cü il tarixində aşağıdakılar arasında imzalanmışdır

- (1) **TÜRKİYƏ RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ**, Enerji və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən təmsil olunur (bundan sonra "**Türkiyə Respublikası**"); və
- (2) **AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI HÖKUMƏTİ**, Enerji və Sənaye Nazirliyi tərəfindən təmsil olunur (bundan sonra "**Azərbaycan Respublikası**")

Hər biri "**Dövlət**" və birlikdə "**Dövlətlər**" adlanacaq.

NƏZƏRƏ ALARAQ KI,

- (A) Türkiyə Respublikası və Azərbaycan Respublikası arasında Trans Anadolu Qaz Boru Kəməri Layihəsinə dair, Türkiyə Respublikasının iştirak payına uyğun olaraq 20% (iyirmi faiz) və Azərbaycan Respublikasının iştirak payına uyğun olaraq 80% (səksən faiz) iştirak ilə layihə üzrə konsorsiumun yaradılması məqsədilə 24 dekabr 2011-ci il tarixli Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır (bundan sonra "**Memorandum**").
- (B) Türkiyə Respublikası və Azərbaycan Respublikası arasında 26 iyun 2012-ci il tarixli Trans Anadolu Qaz Boru Kəməri üzrə "Azərbaycan Respublikası və Türkiyə Respublikası arasında Hökumətlərarası Saziş" imzalanmışdır (bundan sonra "**HS**").
- (C) Türkiyə Respublikası və "Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V." şirkəti arasında 26 iyun 2012-ci il tarixində "Trans Anadolu Qaz Boru Kəməri üzrə Transit ölkəsilə saziş" (bundan sonra "**TÖS**") imzalanmışdır və HS-in tərkib hissəsi olaraq qoşmada verilmişdir.
- (D) Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V şirkəti öz hüquq və öhdəliklərini Türkiyə Respublikası qanunvericiliyinə əsasən təsis olunan "**TANAP Doğal Qaz İletim Anonim Şirkəti**"-nə (bundan sonra "**TANAP Şirkəti**") ötürmüşdür.
- (E) Azərbaycan məşəli olan və onun ərazisindən gələn təbii qazın Türkiyə/Gürcüstan sərhədindən, Türkiyə ərazisindən keçərək və çıxış nöqtələri Türkiyədə və Türkiyə/Yunanıstan və Bolqariya sərhədlərində eləcə də Dövlətlər tərəfindən razılaşmış digər nöqtələrdə olan təhlükəsiz və səmərəli təbii qaz boru kəməri Trans Anadolu Qaz Boru Kəməri Sistemini TANAP Şirkəti quraşdırır.
- (F) Hazırkı Memorandumun tarixində, Türkiyə Respublikası və TANAP Şirkəti TÖS-ə dəyişiklik edilməsi barədə anlaşma imzalamışdılar.
- (G) Hazırkı Memorandumun tarixində, Boru Hatları ilə Petrol Taşıma A.Ş ("**BOTAŞ**") və TANAP şirkəti arasında təbii qazın BOTAŞ tərəfindən TANAP sistemilə nəql edilməsi məqsədilə qazın təqli üzrə müqavilə bağlanmışdır ("**BOTAŞ GTA**").

- (H) Türkiyə Respublikası və Azərbaycan Respublikası 7 iyun 2010-cu ildə Anlaşma Memorandumu ("2010-cu il Memorandumu") imzalamışdılar. Memorandumun müddəalarından biri də BOTAS şirkəti tərəfindən Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin ("ARDNŞ") afilə olan şirkətinə Türkiyədə ildə 1.2 milyard kub metr təbii qazın çatdırılmasını və sonradan da 2016-cı ilin sonunadək Petkim daxil olmaqla Türkiyə daxili bazarına və müştərilərinə satışını ("Türkiyə üçün təbii qazı") nəzərdə tutur. 2010-cu il Memorandumuna uyğun olaraq, ARDNŞ-nin afilə olan şirkəti "SOCAR Turkey Petrokimya A.Ş." (STPAŞ) və BOTAS arasında 28 iyun 2011-ci il tarixli 1.2 milyard kub metr təbii qazın çatdırılması və alqı və satqısına dair müqavilə imzalanmışdır ("STPAŞ-BOTAS Müqaviləsi"). Azərbaycan Respublikası STPAŞ-BOTAS müqaviləsinin müddətini artırmaq niyyətindədir.

BUNUNLA ƏLAQƏDAR, DÖVLƏTLƏR AŞAĞIDAKILARA DAİR RAZILAŞIBLAR:

MADDƏ 1

TƏFSİR VƏ ANLAYIŞLAR

1.1. Anlayışlar

Bu Memorandumda əks olunmadığı təqdirdə, böyük hərflər ilə yazılmış terminlər HS və TÖS-də qeyd edilmiş mənanı əks etdirir və həmin sənədlərdə əks olunmayan halda, aşağıdakı mənalara daşır:

Namizəd - Türkiyə Respublikasının tam mülahizəsi ilə təqdim edilən müəssisə;

Şahdəniz Təbii Qaz Yatağı - Xəzər Dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən Şahdəniz təbii qaz yatağı;

Şahdəniz HPB haqqında Saziş - Xəzər Dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən Şahdəniz təbii qaz yatağının bərpası, kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Saziş;

Tamamlama Tarixi - 1 iyun 2016-cı il;

Zəfər Maşal Təbii Qaz Yatağı - Xəzər Dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən Zəfər-Maşal yatağına daxil olduğu blok.

1.2. Təfsir

- 1.2.1. Bu Memorandumun maddələrə, hissələrə və digər bölmələr bölgüsü və başlıqların yerləşdirilməsi istinadların rahatlığı üçün qeyd olunub və Memorandumun təfsirinə və ya tərtibinə təsir etməməlidir.

1.2.2. Bu Memorandumda əks olunmadığı təqdirdə, nömrəli və ya hərflili "Maddə"yə bütün istinadlar bu Memorandumda müəyyən edilmiş maddələrə istinaddır.

1.2.3. Burada istifadə olunan "bu Memorandum", "bundan sonra", "hazırkı", "aşağıda qeyd edilmiş" anlayışları yalnız bu Memorandumda aid olub heç bir digər xüsusi Maddəyə və ya digər hissəyə aid deyil.

1.3. Struktur

Digər şərtlər məxsusi olaraq qeyd edilmədiyi və ya mətnin tələblərinə zidd olmadığı halda tək halında istifadə edilən sözlərin cəm halı və əksinə olaraq cəm halda nəzərdə tutulmuş sözlərin tək halı göstəriləcəkdir və cinsi nəzərdə tutan sözlər hər iki cinsi özündə cəmləşdirəcəkdirlər. Bununla belə "daxil etmək", "daxil edir" və "daxil olmaqla" sözləri "bununla məhdudlaşdırılmamaqla" sözü ilə birgə istifadə ediləcəkdir.

MADDƏ 2

TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ ÖHDƏLİKLƏRİ

2.1. Azərbaycan Respublikasının 3-cü Maddədə qeyd edilmiş öhdəlikləri aşağıdakı şərtlərdən asılıdır:

2.1.1. Türkiyə Respublikasının TANAP ilə HGA Dəyişikliyiinin imzalaması və ratifikasiyası;

2.1.2. BOTAŞ-ın BOTAŞ GTA-yı imzalaması və ötürməsi;

2.2. Türkiyə Respublikası Maddə 2.1-də göstərilmiş şərtləri yerinə yetirdikdən sonra dərhal sonra qeyd edilmiş proseslərin yerinə yetirildiyi barədə Azərbaycan Respublikasını yazılı şəkildə məlumatlandırmalıdır.

MADDƏ 3

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ÖHDƏLİKLƏRİ

3.1. Yuxarıda qeyd olunmuş Maddə 2-ə əsasən Azərbaycan Respublikası bu Memorandumun imzalanıb və ratifikasiya edildiyi gündən sonra 90 (doxsan) gün ərzində növbəti şərtləri yerinə yetirməyi və ya təmin etməyi öhdəsinə götürür:

3.1.1. TANAP Şirkətində olan 30 % (otuz faiz) iştirak paylarını ARDNŞ-dən Namizədə ötürülməsinə.

3.1.2. Şah Dəniz qaz yatağında və Cənub Qafqaz Boru Kəmərinə 10 % (on faiz) iştirak paylarının və Cənub Qafqaz Boru Kəmərinin

genişləndirilməsi ilə bağlı layihəni ARDNŞ-dən və ya Şah Dəniz HPBS-ə əsasən digər podratçıdan (podratçı ilə razılıq əldə olunduğu təqdirdə) Namizədə ötürülməsi.

- 3.1.3. Zəfər-Məşəl Qaz yatağında 10 % (on faiz) iştirak paylarının ARDNŞ-dən Namizədə ötürüləcəkdir. Bu ötürmə Zəfər-Məşəl qaz yatağının iştirak paylarını müəyyən edən Hasilatın pay bölgüsü və ya hər hansı digər sazişini bütün tərəfləri imzalandıqdan və qüvvəyə mindikdən sonra həyata keçiriləcəkdir.

MADDƏ 4

SOCAR TÜRKİYƏ ÜÇÜN QAZIN NƏQLİNİN UZADILMASI

Türkiyə Respublikası SOCAR Türkiyə üçün qazın nəqlinin 31 Dekabr 2021-ci il tarixinə qədər uzadılmasına və BOTAS-ın STPAS-BOTAS GSA-nın müddətinin 31 dekabr 2021-ci il tarixinə qədər uzadılmasının təmin edilməsinə razılıq verir.

MADDƏ 5

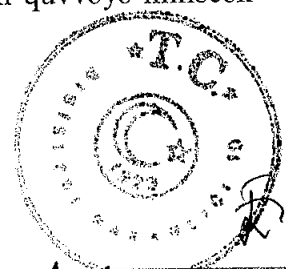
MÜBAHİSƏLƏRİN HƏLLİ

Bu Memorandumun təfsiri və tətbiqi ilə bağlı meydana çıxa bilən istənilən mübahisələr İGA-nin 12-ci Maddəsinə əsasən aradan qaldırılacaqlar.

MADDƏ 6

QÜVVƏYƏ MİNMƏ

- 6.1. Hər bir Dövlətin Hökuməti razılaşır ki, bu Memorandumun imzalanmasından sonra bu sənədin onun Konstitusiyasına və beynəlxalq hüquq qaydalarına müvafiq olaraq məcburi öhdəliklərinə əsasən qüvvədə minməsi üçün bütün tədbirləri gecikdirilmədən və zəruri şəkildə həyata keçirəcəkdir.
- 6.2. Bu Memorandum Dövlətlərin diplomatik kanallar vasitəsi bir birini bütün daxili hüquqi prosedurların yekunlaşdığı barədə yazılı məlumatın alındığı tarixdən qüvvəyə minəcəkdir.
- 6.3. Bu Memoranduma dəyişikliklər və əlavələr Dövlətlərin qarşılıqlı razılığından sonra edilə bilər. Hər hansı dəyişikliklər və əlavələr öz əksini bu Memorandumun tərkib hissəsi olacaq və Maddə 6-ya əsasən qüvvəyə minəcək Protokollarda qeyd olunacaq.

MADDƏ 7

SƏLAHİYYƏTLİ ORQANLAR

Bu Memorandumun icrasl ilə bağlı Dövlətlər burada qeyd olunan aidiyyatı orqanları cəlb edirlər: Türkiyə Respublikasının Energetika və Təbii Resurslar Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi.

MADDƏ 8

XİTAM

8.1. Bu Memoranduma aşağıdakı iki haldan birnin daha baş verdiyi təqdirdə xitam verilə bilər:

8.1.1. Ölkələrin qarşılıqlı razılıq əsasında yazılı şəkildə bu Memoranduma xitam vermək qərarını imzalanması tarixində;

8.1.2. Maddə 2.1 qeyd edilmiş şərtlər Tamamlama Tarixinə (və ya Ölkələrin razılaşdığı digər tarixə) qədər yerinə yetirilmədiyi halda.

26 May 2014-cü il tarixində Ankara şəhərində Türk, Azərbaycan və İngilis dillərində tərtib olunmuş və 2 (iki) nüsxədə imzalanmışdır və qeyd olunmuş bütün mətnlər bərabər mənə daşıyırlar. Mətnlərlə bağlı hər hansı anlaşılmalıqlar yarandığı təqdirdə İngilis dili üstünlük təşkil ediləcək.

**TÜRKİYƏ RESPUBLİKASININ
HÖKUMƏTİ ADINDAN**

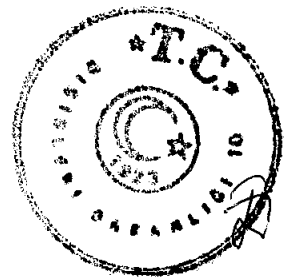

Cənab Taner Yıldız
Türkiyə Respublikasının Energetika və
Təbii Sərvətlər naziri

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
HÖKUMƏTİ ADINDAN**

Cənab Natiq Əliyev
Azərbaycan Respublikasının
Energetika naziri

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

BETWEEN

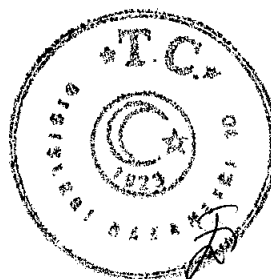
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY

AND

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

CONCERNING

THE TRANS ANATOLIAN NATURAL GAS PIPELINE SYSTEM

17

THIS MEMORANDUM OF UNDERSTANDING ("**Memorandum**") is made on **26 May 2014**

BETWEEN:

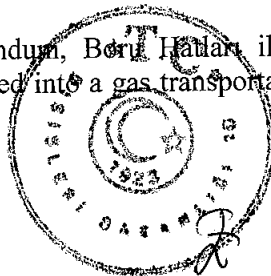
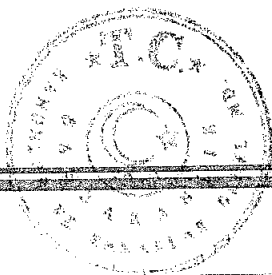
- (1) **THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY**, represented by the Ministry of Energy and Natural Resources ("**Republic of Turkey**"); and
- (2) **THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN**, represented by the Ministry of Industry and Energy ("**Republic of Azerbaijan**"),

each a "**State**" and together the "**States**".

WHEREAS:

- (A) The Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan entered into a Memorandum of Understanding ("**MOU**") on 24 December 2011 regarding the Trans Anatolian Gas Pipeline Project with the intention of establishing a project consortium in which the participating interest of the Turkish Participants as defined in Article 1 of the MOU will be 20% (twenty per cent) and the participating interest of the Azerbaijani Participants as defined in Article 1 of the MOU will be 80% (eighty per cent).
- (B) The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan have entered into the "Intergovernmental Agreement between the Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Azerbaijan concerning the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System" on 26 June 2012 ("**IGA**"),
- (C) The Government of the Republic of Turkey and Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. have entered into the "Host Government Agreement Between the Government of the Republic of Turkey and Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V. concerning the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System" on 26 June 2012 attached as an integral part of the IGA ("**HGA**"),
- (D) The Trans Anatolian Gas Pipeline Company B.V., assigned its rights and obligations to TANAP Doğal Gaz İletim Anonim Şirketi ("**TANAP Company**"), a company organized and existing under the laws of the Republic of Turkey,
- (E) TANAP Company is developing a secure and efficient natural gas pipeline system, known as the Trans Anatolian Natural Gas Pipeline System, for the transit passage of natural gas originating and transiting from Azerbaijan through the Territory of the Republic of Turkey from the Georgia/Turkey border to exit points within Turkey and to exit points on the borders of Turkey with Greece and Bulgaria and other points to be agreed by the States.
- (F) On or about the date of this Memorandum, the Government of the Republic of Turkey and TANAP Company entered into an agreement regarding amendments to the HGA,
- (G) On or about the date of this Memorandum, Boru Hattları ile Petrol Taşıma A.Ş. ("**BOTAŞ**") and TANAP Company entered into a gas transportation agreement for the

8

17

transportation of natural gas by BOTAŞ through the TANAP System ("**BOTAŞ GTA**").

- (H) The Republic of Turkey and the Republic of Azerbaijan executed a Memorandum of Understanding on 7 June 2010 ("**MOU 2010**") in which there exists a provision for the delivery of 1.2 billion cubic meters per annum (bcma) of natural gas by BOTAŞ to an affiliate of the State Oil Company of Azerbaijan Republic ("**SOCAR**") in Turkey for selling to Turkish domestic customers including Petkim until the end of 2016 ("**Gas for SOCAR Turkey**"). Pursuant to the MOU 2010, SOCAR Turkey Petrokimya A.Ş. an affiliate of SOCAR ("**STPAŞ**") and BOTAŞ executed a natural gas sales agreement on 28 June 2011 regarding the delivery of 1.2 bcma of natural gas ("**STPAS-BOTAŞ GSA**"). The Republic of Azerbaijan desires to extend the duration of the STPAS-BOTAŞ GSA.

NOW THEREFORE, THE STATES HAVE AGREED AS FOLLOWS:

ARTICLE 1

DEFINITIONS AND INTERPRETATION

1.1 Definitions

Unless otherwise defined herein, capitalised terms used in this Memorandum shall have the same meaning as in the IGA and HGA and not otherwise defined therein, shall have the following meanings:

"**Longstop Date**" means 1 June 2016;

"**Nominee**" means an Entity nominated by the Republic of Turkey in its absolute discretion;

"**Shah Deniz Gas Field**" means the Shah Deniz gas field, situated in the Azerbaijani sector of the Caspian Sea;

"**Shah Deniz PSA**" means the Agreement on the Exploration, Development and Production Sharing for the Shah Deniz Prospective Area in the Azerbaijan Sector of the Caspian Sea, as amended from time to time;

"**Zafar-Mashal Gas Field**" means the Zafar-Mashal prospective structures, situated in the Azerbaijani sector of the Caspian Sea.

1.2 Interpretation

1.2.1 The division of this Memorandum into articles, sections and other portions and the insertion of headings are for convenience of reference only and shall not affect the construction or interpretation hereof.

1.2.2 Unless otherwise indicated, all references to an "Article" followed by a number or a letter refer to the specified Article of this Memorandum.

- 1.2.3 The terms "this Memorandum," "hereof," "herein" and "hereunder" and similar expressions refer to this Memorandum and not to any particular Article or other portion hereof.

1.3 Construction

Unless otherwise specifically indicated or the context otherwise requires, words importing the singular shall include the plural and vice versa and words importing any gender shall include all genders, and "include," "includes" and "including" shall be deemed to be followed by the words "without limitation".

ARTICLE 2

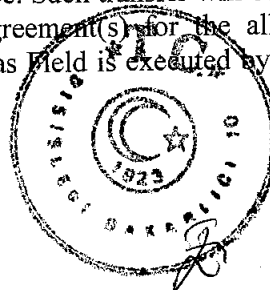
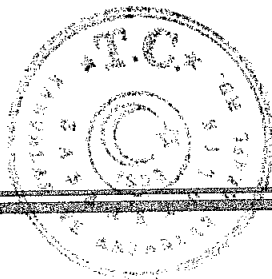
OBLIGATIONS OF THE REPUBLIC OF TURKEY

- 2.1 The obligations of the Republic of Azerbaijan contained in Article 3 below are conditional upon:
- 2.1.1 the Republic of Turkey ratifying and executing the HGA Amendment with TANAP;
- 2.1.2 BOTAS executing and delivering the BOTAS GTA;
- 2.2 The Republic of Turkey shall give notice in writing to the Republic of Azerbaijan of the satisfaction of each condition set out in Article 2.1 promptly after satisfaction of the same.

ARTICLE 3

OBLIGATIONS OF THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

- 3.1 Subject to Article 2 above, the Republic of Azerbaijan undertakes to do, or cause to be done, the following acts immediately after the execution and ratification of this Memorandum but no later than 90 days:
- 3.1.1 Transfer a thirty per cent (30%) participating interest in the TANAP Company from SOCAR to a Nominee;
- 3.1.2 Transfer a ten per cent (10%) participating interest in the Shah Deniz Gas Field and South Caucasus Pipeline and the extension of South Caucasus Pipeline from SOCAR or another holder of participating interests under the Shah Deniz PSA (if agreed with that holder) to a Nominee; and
- 3.1.3 Transfer a ten per cent (10%) participating interest in the Zafar-Mashal Gas Field from SOCAR to a Nominee. Such transfer will occur when the production sharing agreement or other agreement(s) for the allocation of participating interests in the Zafar-Mashal Gas Field is executed by all parties thereto and is effective.

ARTICLE 4

EXTENSION OF GAS FOR SOCAR TURKEY

The Republic of Turkey agrees to the extension of the delivery of Gas for SOCAR Turkey until 31 December 2021, and agrees causing BOTAS to extend the duration of the STPAS-BOTAS GSA until 31 December 2021.

ARTICLE 5

DISPUTE SETTLEMENT

Any dispute that may arise over the interpretation and application of the provisions of this Memorandum shall be settled in accordance with Article 12 of the IGA.

ARTICLE 6

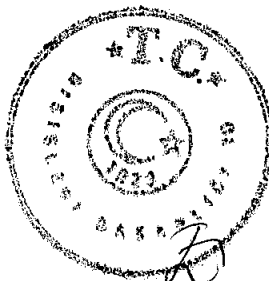
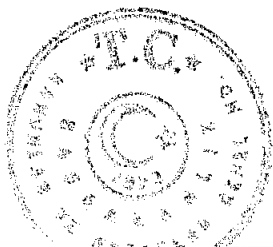
ENTRY INTO FORCE

- 6.1 The Government of each State hereby covenants to the other that, following execution of this Memorandum, it shall promptly and properly take such measures in order to make it effective under its Constitution and a binding obligation under international law.
- 6.2 This Memorandum shall enter into force on the date of receipt of the last written notification by which the States notify each other through diplomatic channels of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of this Memorandum.
- 6.3 This Memorandum may be amended and supplemented upon mutual agreement of both States. All amendments and supplements shall be settled in separate protocol(s) which shall form an integral part of this Memorandum and which shall enter into force according to the provisions of this Article 6.

ARTICLE 7

COMPETENT AUTHORITIES

For the purpose of implementing this Memorandum the States designate the following competent authorities: Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey and Ministry of Energy of the Republic of Azerbaijan.

ARTICLE 8

TERMINATION

8.1 This Memorandum shall terminate upon the earlier of:

8.1.1 the date on which the States agree in writing to terminate this Memorandum; or

8.1.2 In the event that the conditions set out in Article 2.1 above are not satisfied by the Longstop Date (or such later date as agreed by the States in writing).

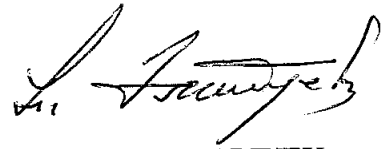
DONE on 26 May 2014 in Ankara in two originals each in the Turkish, Azerbaijani and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretations, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF TURKEY**

H.E. Taner YILDIZ
Minister of Energy and Natural Resources
of the Republic of Turkey

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN**

H.E. Natig ALIYEV
Minister of Energy
of the Republic of Azerbaijan

